

FOTOGRAF MED ADGANG TIL DET LUKKEDE LAND

SKREVET AV // MICHAEL DEE

EDGAR MARTINS ER IKKE SOM ALLE ANDRE FOTOGRAFER. PORTUGISEREN HAR GJORT DET Å SKAFFE SEG ADGANG TIL STEDER SOM ER SÅ HEMMELIGE AT ALLE ANDRE BLIR NEKTET ADGANG, TIL VAREMERKET SITT.

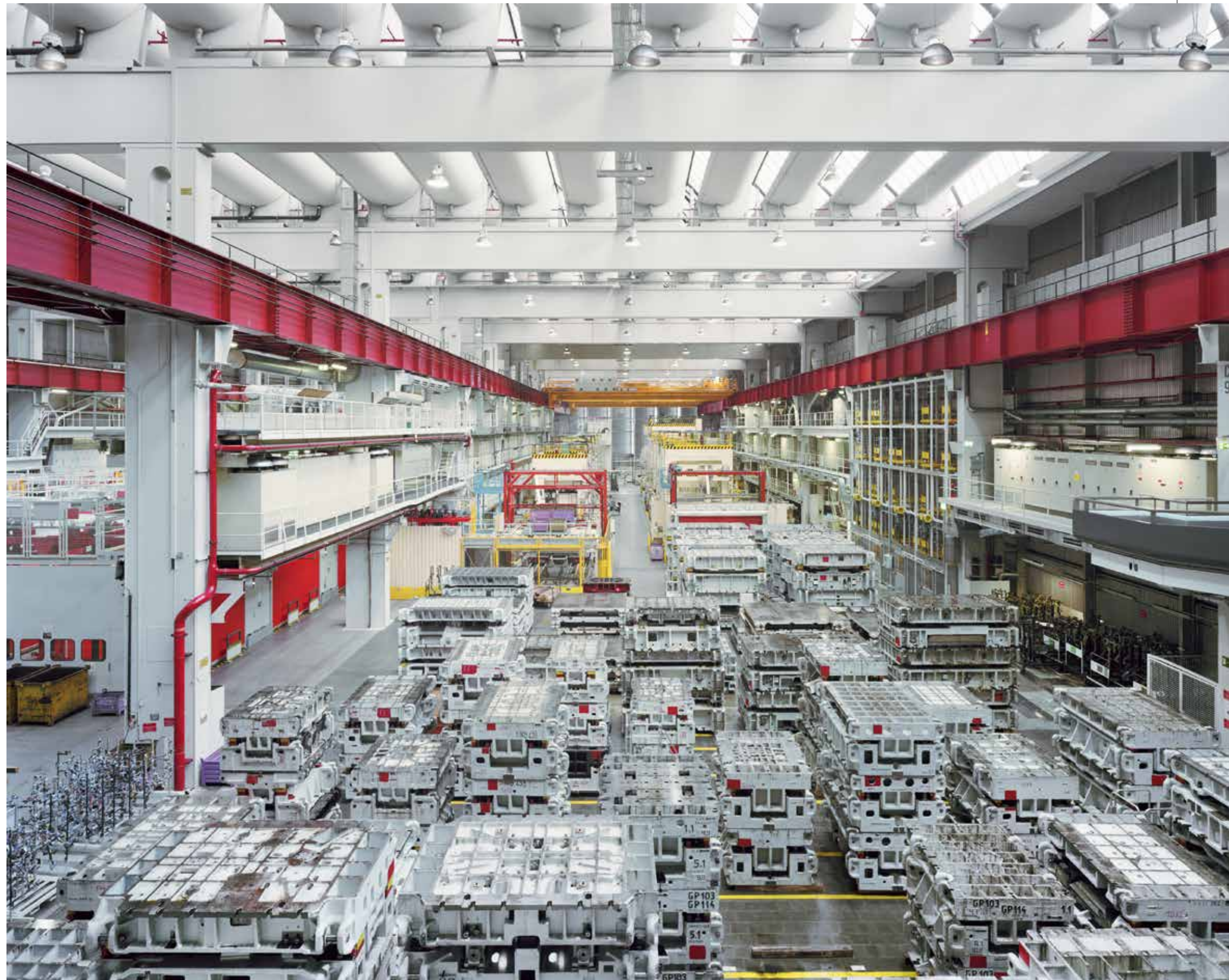
BILGIGANTENS NÅLØYE

Et av Edgar Martins store prosjekter var hos BMW. Hvert år sier den bayerske bilprodusenten nei til cirka 1000 kunstoffotografer.

OM FOTOGRAFEN

Edgar Martins er født i 1977 i Évora i Portugal, men vokste opp i Macau. Han er utdannet ved London College of Printing and Distributive Trades og The Royal College of Art. Han er spesielt kjent for sine storslåtte prosjekter, som med klar science fiction-inspirasjon viser hva som skjer bak murene hos store organisasjoner og bedrifter.

Han finner veien inn til steder ingen andre fotografer får adgang. Med sin unike taktikk har Edgar Martins skapt store prosjekter på ellers hermetisk lukkede steder, slik som den europeiske romorganisasjonen ESA og BMWs fabrikkhaller i Tyskland. Felles for alle bildene er Edgars fascinasjon for science fiction. Den har fulgt ham fra barnsben av. Men det handler ikke bare om å skape fantastiske bilder. Edgar Martins verker beveger seg dypt inn på det filosofiske plan og nærer samtidig et dyptfølt ønske om å kommentere vår samtidskulturs fokus på effektivitet og automatisering.

En vårdag i 2012 ble lidenskapen for science fiction til en ganske unik adgangsbillett, for da gikk Edgar Martins for første gang inn i de hellige haller hos European Space Research and Technology Centre, forkortet ESTEC. Det er et enormt anlegg oppført av ESA i Noordwijk i Nederland.

"Det var en utrolig opplevelse. Nesten ubeskrivelig. Adrenalinet fløt helt vilt i kroppen min, og jeg hadde vanskelig for å kontrollere følelsene mine. Det var en drøm som gikk i oppfyllelse for meg. Jeg nileste Jules Verne og H.G. Wells bøker da jeg var liten og drømte om å bli astronaut", forteller Edgar Martins om sitt første møte med ESA.

Han ble født i Évora i Portugal i 1977, men vokste opp i den daværende portugisiske kolonien Macau, utenfor Kina.

"I tenårene studerte jeg filosofi og litteratur. Jeg ga ut min første bok som 18-åring. Det var en poesibok og et forsøk å forstå verden omkring meg. Det slo meg at teksten var full av bilder – og det var det som ledet meg inn på fotografi", forklarer Edgar Martins om veien sin inn.

I 1996 flyttet Edgar til London for å studere fotografi.

"Først tok jeg en meget teknisk utdanning for å lære mediet fra grunnen – og deretter et rent kunstnerisk studie. Jeg fant meg øyeblikkelig til rette. Man kan ha dype filosofiske hensikter, men fotografi er et visuelt medie, så alt må forenkles og forfines."

Hans første store prosjekt var "Black Holes & Other Inconsistencies" i 2002. Prosjektet, som ble til i stenfylte landskaper på Island og i restene av utbrente skoger i Portugal, rommer tallrike assosiasjoner til månelandskaper. Assosiasjonene finnes også i de senere prosjektene hans.

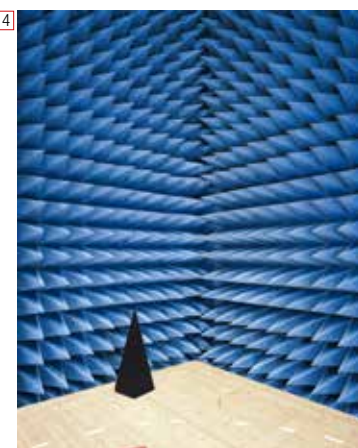
"Det har blitt en del av uttrykket mitt. Ved ikke å ha med mennesker i bildene er det lettere for dem som ser bildet å sette seg selv inn i det. Opplevelsen blir rett og slett mer intens", mener Edgar Martins.

For seks år siden bestemte Edgar Martins seg for å komme seg inn dit hvor vanlige mennesker aldri får adgang. Det har tatt ham inn på et kraftverk og til en by det britiske politiet har bygd for å trene mannskapet i bykamper.

Hvorfor tiltrekkes du av disse lukkede miljøene?

"Offentligheten vet at disse stedene eksisterer, men de vet ikke hvordan de ser ut. Jeg ser på meg selv som en oppdagelsesreisende som kommer inn der hvor ingen fotograf

*ADRENALINET FLØT HELT
VILT I KROPPEN MIN, OG
JEG HADDE VANSKELIG
FOR Å KONTROLLERE
FØLELSENE MINE.*

UTSTYR FOR HEMMELIGE STEDER:

■ Edgar har et utradisjonelt valg av utstyr. Han knipser på film i storformat og bruker to Toyo Field-kameraer, 8x10" og 5x4". De er utstyrt med objektiver fra Rodenstock og Schneider, henholdsvis Grandagon 155 mm F6.8 og Super-Angulon XL 72mm F5.6.

■ Lyset fikses av et Elinchrom Quadra Hybrid RX Pack-flashkit og en ringblits fra Elinchrom.

EDGARS GUTTEDRØM

1 Sokol-romdraktene ligger klare i omkleddingsrommet på Jurij Gagarin Kosmonauttreningssenteret i Stjernebyen i Moskva. Senteret er oppkalt etter Gagarin, det første mennesket i verdensrommet. 2 En del av treningen av ESAs astronauter foregår i denne simulatoren i Köln i Tyskland. 3 På CSG som er Europas romhavn i Kourou, Fransk Guyana ligger S5-bygget. Det brukes til sikker påfylling av drivstoff. 4 Maxwell er ESAs elektromagnetiske testkammer. Det simulerer rommets totale tomhet og isolerer derfor testen mot enhver lyd og alle elektromagnetiske signaler. 5 En romhjelmer ligger klar til bruk. 6 Et vell av farger og linjer pryder adgangsbroen til CSGs avfyringsrampe for Vega-raketter i Fransk Guyana.

kommer. Og å få tillatelsen er en utfordring", sier Edgar Martins.

Men veien fra den første idéen til han i det hele tatt kan vurdere å skru på kameraet er svært lang. Det er viktig for ham å understreke prosjektets seriøsitet, og samtidig må han finne en felles plattform med de gigantiske institusjonene.

"Det er mange kriterier som må oppfylles før det fungerer. Organisasjoner av denne størrelsen har alltid mange forventninger, så det er avgjørende å gjøre det klart at prosjektet mitt ikke er reklame for dem", forklarer han.

Samtidig er det avgjørende for prosjektet at de ansatte vil være med. Enthusiasmen må være der.

"Det er viktig at folk ute på gulvet virkelig engasjerer seg og blir en del av pro-

sjektet. Det er ikke nok at én av toppene i organisasjonen er entusiastisk og gir grønt lys. Prosjektene strekker seg over måneder og noen ganger år, så jeg må ha virkelig god dialog med de som jobber der", understreker han.

Den dialogen kan like godt ta utgangspunkt i stor personlig interesse. Derfor er det også Edgar Martins samarbeid med ESA som for alvor stikker seg ut. Det er nemlig den sci-fi-interesserte fotografens første prosjekt som direkte kobler romfart med fotografering.

"Det har alltid vært et element av science

fiction i jobben min, men jeg ville virkelig gjerne lage et prosjekt med en direkte forbindelse til rommet. NASA hadde allerede et kunstnerprogram, så jeg kontaktet ESA, som er mer lukket. Bare i enkelttilfeller har de gitt pressefotografer adgang til å ta bilder i noen få lokaler", sier han.

For å bli tatt i betraktning gjorde han taktikken og planen langt mer storstilt.

Hva gjorde du?

"Jeg skrev til dem at jeg gjerne ville lage en grundig oversikt over hele ESA og samarbeidspartnerne de-

*PROSJEKTENE
STREKKER SEG OVER
MÅNEDER OG NOEN
GANGER ÅR, SÅ JEG
MÅ HA VIRKELIG GOD
DIALOG MED DE SOM
JOBBER DER.*

res. Jeg ventet nervøst på svaret deres. Så kom innbydelsen, og etter vårt første møte ga de klarsignal. Jeg understreket at ESA ikke ville få innflytelse over den kreative delen av arbeidet. Kompromisset var at jeg skulle holde dem underrettet om hvert trinn i prosessen."

Avtalen åpnet døren for Edgars første tur til det store anlegget i Noordwijk, som rommer store fasiliteter i ESA. Det er blant annet stedet der organisasjonen har romsimulatoren sin og Europas største vakuumkammer. En grenseoverskridende opplevelse for science fiction-fanatikeren Edgar Martins.

"ESA i Noordwijk er mer enn et anlegg, faktisk er det sin egen by. Det er som å havne på en annen planet. Under det første besøket følte jeg meg mest av alt som

et barn igjen. Jeg fikk samlet meg, og deretter brukte jeg i alt fem måneder på å researche og planlegge hva jeg skulle fotografere. Det mest spennende var selvsagt å stå rett foran en satellitt og så sette kameraet på stativet."

Det ble startskuddet for et prosjekt det tok to år å gjennomføre. Fotoprosjektet hos ESA tok ham både hit og dit i den store romorganisasjonens mange kroker og kroker. Med til historien hører nemlig at de europeiske astronautene trener flere forskjellige steder, og det avanserte utstyret deres utvikles også mange andre steder enn bare i Nederland. Det skjer på så forskjellige steder som Russland, Fransk Guyana, Spania og i Kasakhstan.

De mange lokasjonene ga ham motiver han ikke forventet å se i første omgang.

I MISJONENS KONTROLLROM

Den heftige aktiviteten er nærmest en tåke i kontrollrommet Jupiter hos CSG i Fransk Guyana, som ligger i Sør-Amerika.

PRØVEKLUTEN

Edgar Martins har alltid fotografert på film. Et bevisst valg som betyr at han ikke har full kontroll over eksponeringen, og noen ganger må bildet tas om igjen. Det minner litt om livet for en testdukke hos BMW.

”Prosjektet med ESA tok to år å gjennomføre, og jeg hadde klare idéer om hva som skulle fotograferes. Men på grunn av dialogen med de ansatte kom det også fram uventede idéer jeg tok med. Et eksempel er noe skrot som fløt fritt rundt i rommet. Det lignet på abstrakte skulpturer. Andre steder oppsto det bare et fantastisk bilde foran meg. Det skjedde f.eks. i omkleddningsrommet på Jurij Gagarin Kosmonaut-treningscenteret i Russland, hvor romdraktene lå på hyller. Tomme, men likevel helt fulle av stemning”, husker han.

Kommentaren til det automatiserte samfunnet vi lever i er helt sentral for Edgar Martins. Etter sitt storstilte prosjekt med ESA søkte han nye jaktmarker. Det industrielle var fortsatt i fokus, og lokasjonen europeisk – men her stopper sammenligningsgrunnlaget. Edgar fikk en god idé, og derfor tok han kontakt med BMW i Tyskland.

”Idéen min var å fremstille fabrikken som om den var tom for folk, så det så ut som om tiden hadde stoppet. Det skal være tankevekkende og få folk til å tenke over den faste strømmen som preger alles hverdag. BMW tente på idéen og mente det var verdt alt bryderiet.”

Var det vanskelig å skape variasjon i bildene?

”Både ESA og BMW er industrielle miljøer, så det oppstår en viss homogenitet. Men det var så mye å ta bilder av at det ble variasjon. Når jeg velger ut moti-

vene så gjøres det ut fra forskjellige kriterier. Ved noen er det et sterkt visuelt konsept, mens jeg søker en stemning i andre”, sier Edgar Martins om sin fascinasjon for disse miljøene.

De to prosjektene fra ESA og BMW fikk stor oppmerksomhet, men Edgars nye prosjekt går i en helt annen retning.

”Jeg trengte en ny utfordring. Mitt nye prosjekt handler om død, altså den voldsomme døden i form av mord og selvmord, for død har skjøvet alt annet i kulturen vår til side de siste 100 årene. En fæl impuls til prosjektet kom også da en av mine nære venner ble myrdet”, forklarer han.

Det nye prosjektet, som bærer tittelen ”Siloquies and Soliloquies”, noe som best kan oversettes til ”Enetaler og monologer”. Det skiller seg fra de andre ved at han ikke planlegger noe på forhånd. De første bildene er tatt, noe som er gjort i samarbeid med det portugisiske instituttet for rettsmedisin.

”Idéene kom først da jeg sto inne i arkivet. Her kunne jeg se materiale fra gamle saker. Det var alt fra selvmordsbrev til gamle fotografier der. Hos politiet fikk jeg muligheten til å fotografere et tau som noen hengt seg i bare to dager tidligere. Døden kommer virkelig tett på en i et slikt prosjekt. Det handler om å jobbe med stor empati, og prosjektet er jo omgitt av juridiske og etiske fallgruver. Derfor har jeg hele tiden ført en aktiv dialog med støttegrupper og politiet”, forteller han om prosjektet, og det er fortsatt i gang.

”Jeg har flere idéer, men den som frister meg mest for tiden handler om fengsler og de innsatte. Det er et stort emne, og som jeg ser mange interessante aspekter i”, sier Edgar Martins om framtidsplanene som igjen kan sende ham inn bak de dørene de færreste får se innsiden av. ■

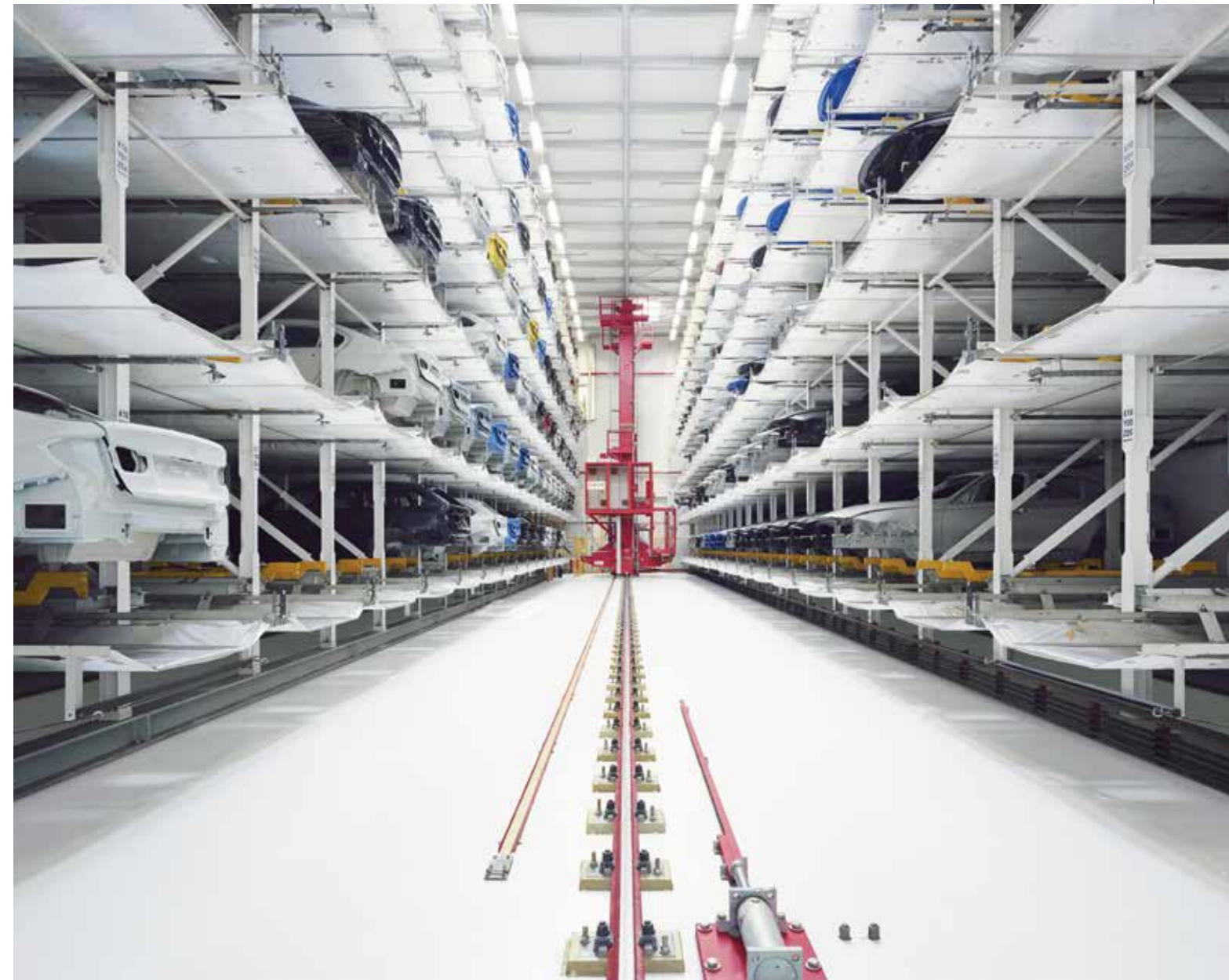

INAKTIVE AKTIVITETER

Edgar Martins bruker ofte lange eksponeringer på mellom fire og 45 minutter så det ikke kan ses noen mennesker på bildene. Men faktisk var det aktivitet der hele tiden. Det gjelder f.eks. dette bildet fra BMW, hvor en ny bil er i ferd med å bli til.

NÅR DØDEN KOMMER TETT PÅ

Edgar Martins går helt tett på i sitt nyeste prosjekt. Selv om mye av materialet han jobber med i prosjektet om døden er av historisk karakter, så gjelder det ikke alt. Et eksempel er dette tauet. En person hengt seg i det to dager før dette bildet ble tatt.

MASKINENES OVERTAK

BMW-prosjektet heter 00.00.00. Det skal stoppe tiden og få folk til å tenke dypere over samtidskulturen, om vårt forhold til teknologi og dens innflytelse på vår felles sosiale og kulturelle bevissthet.

INTET PROSJEKT UTEN PENGER

Edgar Martins finansierer prosjektene sine med bidrag fra forskjellige kunst- og kulturfond. Slik har det vært siden han begynte som 18-åring. Den gangen sendte han 200 brev til fond og fikk svar på omkring fem prosent av dem, men han fortsatte. Det gir økonomi til Edgars prosjekter, som tar flere år å skape.

■ En annen inntektskilde for Edgar Martins er bøkene. Og de er din mulighet til å få prosjektene hjem på stuebordet. Du kan se mer på themothhouse.com og edgarmartins.com.

